ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

ΕΛΑΒΑ τὸ δελτίον τοῦ Συλλόγου «Δελφικὲς Ἀμφικτιονίες», εἰς τὸ ὁποῖον δημοσιεύεται καὶ τὸ καταστατικόν του, περιέχουν τοὺς σκοπούς, ποὺ εἶναι:

1) Ἡ προβολὴ τῶν Δελφῶν ὡς πνευματικοῦ καὶ ἀνθρωπιστικοῦ κέντρου τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος.

2) Ἡ ἐπιδίωξις τῆς ἀνατάσεως τοῦ πνεύματος πρὸς τὰ ἰδανικὰ τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ ἰδιαιτέρως πρὸς τὴν Ἐλευθερίαν, τὴν Ἀρετήν, τὸν Ἀνθρωπισμόν, τὴν Δικαιοσύνην.

3) Ἡ καλλιέργεια καὶ διάδοσις τοῦ πνεύματος τῶν Δελφικῶν Ἀμφικτιονιῶν, δηλαδὴ τῆς εἰρηνικῆς διαβιώσεως καὶ συνεργασίας ὅλων τῶν λαῶν τῆς Γῆς, μὲ σεβασμὸν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ ἐλευθεριῶν τοῦ ἀτόμου.

4) Ἡ προσπάθεια τῆς ὀργανώσεως διεθνῶν ἑορτῶν εἰς τὸ ἀρχαῖον θέατρον τῶν Δελφῶν.

Σκοποὶ εὐγενικοί, οἱ ὁποῖοι τιμοῦν τοὺς ἱδρυτὰς τοῦ Συλλόγου, διὰ τὸν πρόσθετον λόγον, ὅτι δὲν κινοῦνται ἀπὸ πνεῦμα τοπικιστικόν, ὡς μὴ καταγόμενοι ἐκ Δελφῶν ἢ Ἀράχωβας, ἀλλὰ ἀπὸ πνευματικὴν ἀνάτασιν.

□

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ τῶν Ἀμφικτιονιῶν χαλκέντερος συμπολίτης μας κ. Κωστῆς Μελισσαρόπουλος, μὲ τὴν εὐκαιρίαν ἐκδρομῆς εἰς Δελφοὺς ἔκαμε μίαν ὁμιλίαν σχετικὰ μὲ τὴν ἱστορίαν τῶν Δελφῶν ὡς κέντρου μυητικοῦ, ἀφιερωμένου διαδοχικὰ στὸν Ποσειδῶνα, τὴν Δήμητρα, τὴν Θέμιδα καὶ τελικὰ τὸν Ἀπόλλωνα, ὁ ὁποῖος ἔλαβε ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του τὸ μαντεῖον, ἀφοῦ ἐσκότωσε μὲ τόξον τὸν δράκοντα ποὺ τὸ ἐφρουροῦσε τὸν Πύθωνα. Ὅλα αὐτά, εἶπε ὁ κ. Μελισσαρόπουλος συμβολίζουν τὴν μυητικὴν ἀνύψωσιν τῶν Δελφῶν, διότι καὶ οἱ θεοὶ τῆς ἀρχαιότητος εἶχαν κάποιαν ἱεραρχικὴν τάξιν.

«Ἡ Δελφικὴ ἰδέα— κατέληξεν ὁ κ. Μελισσαρόπουλος— λησμονημένη καὶ κοιμισμένη ἐπὶ αἰῶνες, ἀναγεννᾶται στὴν ἐποχή μας, ὄχι μόνον μὲ τὴν Τιτανικὴ προσπάθεια τοῦ ζεύγους Σκελιανοῦ, ἀλλὰ καὶ μὲ μιὰ διάχυτη ἔφεση, ποὺ ἁπλώνεται στὸν πνευματικὸ ὁρίζοντα ὁλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀπὸ παντοῦ σηκώνονται φωνὲς γιὰ τὴν ἀναβίωση τῆς Δελφικῆς Ἰδέας. Καὶ ἡ Δελφικὴ Ἰδέα συνυφαίνεται μὲ τὴν ἔννοια τῆς εἰρηνικῆς διαθέσεως καὶ τῆς συναδελφώσεως ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Μὲ τὴν δημιουργία ἑνὸς πνευματικοῦ ἰδανικοῦ, ποὺ στέκει πιὸ πάνω ἀπὸ τὶς φυλὲς καὶ τὶς ἐθνότητες, πιὸ πάνω ἀπὸ τὶς ταξικὲς διαφορὲς καὶ τὶς μισαλλόδοξες διαθέσεις».

Ὅλα αὐτὰ εἶναι ὡραῖα, βέβαια, ἀλλὰ καὶ οὐτοπικά. Ἄλλως τε καὶ αὐτὸς ὁ θεσμὸς τῶν ἀμφικτιονιῶν στὴν ἀρχαιότητα δὲν ἦταν τόσο ἁγνός, διότι ἀναφέρει ἡ ἱστορία φοβερὲς παραβάσεις τῶν ἱερέων, ποὺ μιὰ φορὰ ἔφθασαν στὸ σημεῖο νὰ ρίψουν... παραθεῖον (ἂς ποῦμε: κάποιο δηλητήριο ἔρριξαν) στὸ νερό, νὰ δηλητηριάσουν τοὺς κατοίκους μιᾶς περιοχῆς, διότι δὲν τοὺς ἐπλήρωναν τὰ... ἀπαιδίστικα» τέλη. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, μιὰ εὐγενικὴ ἀπασχόλησις εἶναι ὠφέλιμη, διότι καλλιεργεῖ, ἔστω καὶ εἰς ἀπειροελάχιστον βαθμόν, τὰ ἀνώτερα ἰδανικά. Θὰ κατακρίνωμε ἢ θὰ κρίνωμε αὐστηρὰ ἐκεῖνον, ποὺ συντηρεῖ μιὰ ὄμορφη γλάστρα στὴ γειτονιά του, διότι τὰ λουλούδια της δὲν ξεχύνουν τὸ ἄρωμά τους σ' ὅλη τὴν πόλι καὶ δὲν ἀλλάζουν ὅλη τὴν ἀτμόσφαιρα;

□

ΒΛΕΠΩ ὅμως στὸ ἴδιο δελτίο καὶ μιαν Δελφικὴν... παράβασιν. Καθὼς εἶναι γνωστόν, ἕνα ἀπὸ τὰ θεμελιακὰ ρητὰ τῶν Δελφῶν ἦτο καὶ τὸ «μηδὲν ἄγαν». Δηλαδή, σε τίποτα ὑπερβολές... Ὅμως, ὁ συνεργάτης τοῦ δελτίου ἢ καὶ τοῦ Συλλόγου (δὲν ξέρω) γνωστὸς θεατρικὸς ὁπωμουργός κ. Λίνος Καρζῆς, πέφτει σὲ φοβερὲς γλωσσικὲς ὑπερβολές. «Περνάει —λέγει— δύσκολους καιροὺς ἡ Γῆ, διότι μέρα—τὴ μέρα σωριάζονται ὅσα τὸ Πνεῦμα μ ὀ χ τ η σ ε ν αἰῶνες νὰ πυργώσῃ». Γιατὶ «παρακαλῶ μ ὀ χ τ η σ ε καὶ ὄχι ἐ μ ὀ χ θ η σε; Τὸ γράμμα Θ ἀποτελεῖ προνόμιο τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ποὺ δὲν τὸ ἔχουν ἄλλες γλῶσσες, δὲν τὸ ἔχουν ὅλες οἱ λατινογενεῖς. Γιατὶ ἐμεῖς νὰ τὸ καταργήσουμε; Καὶ τὸ ρῆμα «μοχθῶ», ποὺ εἶναι τῆς ἀρχαίας γίνεται, τάχα, δημοτικὸ μὲ τὴν κακοποίησιν τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ θῆτα μὲ τὸ ταῦ; Ποιος Ἕλληνας λέει «μοχτῶ»: Ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ χειρότερα. Νά: «Ἡ ἐποχή μας χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἀ γ κ ο ῦ σ α. Καὶ σκληροὶ ἄνεμοι δέρνουν τὶς ἀ γ κ ο υ σ μ έ ν ε ς ἀ γ έ λ ε ς τῶν θνητῶν. Ὁ ρυθμὸς τῆς ψυχῆς εἶναι ἀ ρ γ α ν ἀ β ρ υ τ ο ς. Οἱ ἀγέλες ρίχνονται στὸ Πνεῦμα καὶ κ ο υ τ ρ ῶ ν τ α ς το πᾶν νὰ τὸ ρίξουνε στὶς ὁδοστρῶτες, ἀλλὰ οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι, ὅσο βαστᾶν, ἀ μ π ώ χ ν ο υ ν ε τὴν ἀγελίσια ὁρμή. Ἂν καὶ στὸ τέλος ἡ χυδαιότητα θὰ νικήσει». Μὰ γιατὶ στὸ τέλος; Ἐνίκησε ἤδη, μὲ τέτοια γλωσσικὰ κείμενα. Καὶ ὕστερα, σοῦ λένε «μηδὲν ἄγαν».

□

ΕΙΣ τὸ Βερολῖνον, εἰς τὸ Λονδῖνον, εἰς τὸ Παρίσι, εἰς τὴν Ρώμην, θεωροῦν τιμήν τους νὰ τιτλοφορήσουν μίαν ἐπιχείρησιν μὲ ἑλληνικὸν ὄνομα. Εἰς τὸν τόπον μας, τὸ ἕνα μετὰ τὸ ἄλλο τὰ καταστήματα, αἱ ἐπιχειρήσεις, τὰ θέματα, τιτλοφοροῦνται μὲ ξένας λέξεις καὶ ἰδίᾳ ἰταλικάς. Τὸν συρμὸν τον ἤρχισεν ἕνα κατάστημα ποὺ ἐτιτλοφορήθη «Νοβιτὰ» καὶ ἀπὸ τότε ἔγινεν ἡ εἰσβολὴ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ποὺ δὲν ἐπέτυχεν ὁ Μουσολίνι μὲ τὰ ὀκτὼ ἑκατομμύρια τῶν λογχῶν του. Ἔχομεν τὰ «Μπαμπίνο», τὰ «Πρέστο», τὰ «Ἐλεγκάντζα», τὸ «Μόμπιλο γκρέκο».

Τώρα, γιατὶ ἡ «ἐλεγκάντζα» λέγει περισσότερα ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν «κομψότης» καὶ τὸ «μόμπιλο γκρέκο» θὰ εἶναι περισσότερον καλὸν ἔπιπλον ὑπὸ τὴν ἰταλικήν του μορφήν, αὐτὸ μόνον ὅσοι ἐπιχειροῦν παρομοίας τερατωδίας τὸ ξεύρουν. Ἐξ ἄλλου παρὰ τὴν ἰταλικὴν αὐτὴν ἐπιδρομήν, ἔχομεν καὶ τὴν παλαιοτέραν γαλλικήν. Εἰς ἕνα Ἕλληνα καταστηματάρχην δὲν ἤρεσεν ἡ ἑλληνικὴ λέξις «ἔκστασις» καὶ ἐσερβίρισε τὴν ἰδίαν αὐτὴν λέξιν γαλλοποιημένην εἰς «ἐκσπάζ». Ἔχομεν ἀκόμη τὰ «μπεπὲ ρόζ», τὴν «φάμιλ σίκ», ποὺ ἀποκτᾶ, φαίνεται περισσοτέραν γοητείαν ὑπὸ τὴν γαλλοφανῆ ἐπένδυσίν της, ἢ τὴν ἐπένδυσιν τῆς λέξεως «CHARME», διότι φαίνεται ἀκόμη ὅτι μὲ τὴν ἐπένδυσιν τῆς λέξεως ἡ γυναίκα γίνεται περισσότερον θελκτική. Καὶ ἀκολουθεῖ ἡ ἄλλη σειρὰ τῶν ἀγγλοποιεπῶν Ἑλλήνων μὲ τὰ «σμάρτ», τὰ «Τζὶ Μπὶ» καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Εἶναι νὰ μὴν κλαίῃ καὶ νὰ μὴν ὀργίζεται κανεὶς μὲ τὸν ἀτυχῆ αὐτὸν πτωχοποροδρομισμόν μας;

□

ΝΟΜΙΖΕΙ κανεὶς ὅτι αἰῶνες μᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ἡ μόδα, τὰ διάφορα ἐνστιτοῦτα καλλονῆς, ὁ ἱππόδρομος, ἡ κοσμικὴ κίνησις, ὁ τουρισμὸς εἰσήγαγον ἕνα πλῆθος νέων λέξεων, χωρὶς κανένα λόγον, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ αὐτοκίνητον. Καὶ ὅσον διαρρέει ὁ χρόνος, τόσον περισσότερον φθίνουν ὁ γλωσσικὸς μας φανατισμὸς καὶ ἡ γλωσσική μας ὑπερηφάνεια. Τὴν ὥραν ποὺ εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἔχουν ὡς πρῶτον ἐφόδιον τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἐμεῖς χρησιμοποιοῦμε μανιωδῶς ξένας λέξεις, ἀκόμη δὲ καὶ ξένας ποὺ εἶναι παρμένα ἀπὸ τὴν ἑλληνικήν. Δὲν μᾶς ἀρέσει ὁ «κινηματογράφος», πηγαίνομε στὸ «σινεμά» ἢ στὸ «σινέ». Καὶ τὸ ὄχημα δὲν εἶναι «πλῆρες», ἀλλὰ «κομπλέ»!

— Εἶσαι κομπλέ! φωνάζει ἡ εἰσπράκτωρ εἰς τὸν ὁδηγὸν τοῦ λεωφορείου.

Τὸ πρόσωπον, ἐξ ἄλλου, δὲν εἶναι «ὠοειδές», ἀλλὰ «ὀβάλ», καὶ τὸ χρῶμα δὲν εἶναι «κουρανί», ὅπως ἐλέγαμε κάποτε, ἀλλὰ «μπλὲ σιέλ». Ἀπηρνήθημεν τὴν γλῶσσαν μας κατὰ τόπον ἀληθινὰ ὀδυνηρόν. Ἐφθάσαμεν εἰς σημεῖον ποὺ τὸ πρᾶγμα νὰ προκαλῇ ἀνανάκτησιν καὶ θλιβερὰς σκέψεις.

Ο ΣΥΜΠΟΛΙΤΗΣ

ΕΞΟΧΙΚΟΝ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ
"ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ"
ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ (ΙΤΙΕΣ)
Συνεχίζομεν κάθε βράδυ μὲ τὸ περίφημο Καλαματιανὸ λαϊκοευρωπαϊκὸ συγκρότημα
Τ' ΑΣΤΕΡΙΑ
ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μάγου τῆς πεννιᾶς
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΣΑΠΑΤΣΑΡΗ
Ἡ ἐξ Ἀθηνῶν τραγουδίστρια ΣΙΑ ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ
Τὸ ραντεβοῦ σας κάθε βράδυ στοῦ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ

ΠΡΟΣΕΞΑΤΕ
Ὁ ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡ εἰς τὴν πολυκατοικίαν σας νὰ εἶναι
ΣΙΝΤΑΕΡ
Σᾶς παρέχει ΑΣΦΑΛΕΙΑΝ καὶ ὁμαλὴν λειτουργίαν

ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΧΗ ΕΒΔΟΜΑΔΑ
Η Α' ΚΛΗΡΩΣΙΣ ΤΟΥ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ
ΤΟ ΓΝΩΣΤΟΝ ΔΙΑ ΤΑΣ ΜΕΓΑΛΑΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ
ΤΑΚΗΓΚΙΚΑ
(ΚΟΡΙΝΘΟΥ 311, ΤΗΛ. 30-35
ΠΑΝΤΑ ΣΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΛΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ
ΔΩΡΟΝ ΑΡΧ. 5.000.000
Α' ΛΑΧΝΟΣ » 2.000.000

ΕΝΑΣ ΑΡΙΣΤΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ
ΨΥΓΕΙΟΝ KELVINATOR
μὲ Λιβρεαία ΑΠΟΨΥΞΗ
καὶ θάλαμο ἀπὸ STYRON
Εἶναι πράγματι ὁ ἰδεωδέστερος συνδυασμὸς γιὰ ἕνα ψυγεῖο. Καὶ τοῦτο διότι τὸ STYRON (Στάϊρον) εἶναι μία νέα συνθετικὴ ὕλη ποὺ χρησιμοποιεῖται στὶς διαστημικὲς ἔρευνες καὶ εἶναι προωρισμένο νὰ ἀντέχῃ σὲ μεγάλες πιέσεις. Ὁ θάλαμος ἀπὸ STYRON δὲν σπάει, δὲν ραΐζει δὲν καταστρέφεται.
ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ:
Γ. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ Ο.Ε.
ΜΑΙΖΩΝΟΣ 107, ΤΗΛ. 21-47
ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ-SERVICE:
ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 13, ΤΗΛ. 71-419

Ὑπεραυτόματα πλυντήρια
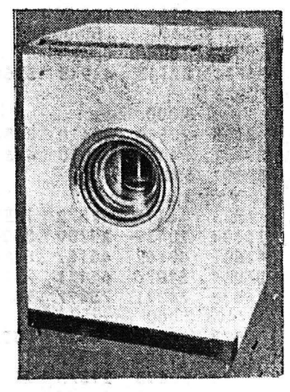
CASTOR
SUPERDRY
Τὰ μόνα ἐν Ἑλλάδι ποὺ στεγνώνουν ἀπόλυτα μὲ ἀτμό
ΛΙΑΝΙΚΗ ΠΩΛΗΣΙΣ: Γ. ΣΩΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ Ο.Ε.
ΜΑΙΖΩΝΟΣ 107, ΤΗΛ. 21-47
SERVICE: ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ 13, ΤΗΛ. 71-419

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Τὸ Δελτίον τῆς ΑΤΕ

Ἐκυκλοφόρησε τὸ ὑπ' ἀριθ. 143 τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ «Δελτίον Ἀγροτικῆς Τραπέζης» τῶν μηνῶν Μαρτίου — Ἀπριλίου 1965. Περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς: 1. Ριζικὰς ἀλλαγὰς ἐπιβάλλει ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναπτύξεως (ὑπὸ τοῦ Ὑποδιοικητοῦ τῆς ΑΤΕ, καθηγητοῦ κ. Α. Πεπελάση). 2. Ἡ θέσις τῶν ἀγροτῶν ἀπὸ ἀπόψεως διαπραγματευτικῆς ἰσχύος. 3. Ἡ Ἀγροτικὴ Πίστις ἐν Γαλλίᾳ. 4. Νέες ποικιλίες σταριοῦ. 5. Ἡ παραγωγὴ μανιταριῶν στὴν Ἑλλάδα. 6. Ἀποτελέσματα καλλιεργείας μανιταριῶν. 7. Ζημίαι γεωργικῆς παραγωγῆς ἐκ θεομηνιῶν. 8. Αἱ Συνεταιριστικαὶ Ὀργανώσεις φορεῖς γεωργικῆς προόδου εἰς ἄλλας χώρας. 9. Ὁ ἐκπολιτισμὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ χωριοῦ. 10. Ἔκθεσις ἐπὶ τῆς καλλιεργείας τῆς ἐλαίας ἐν Ἑλλάδι. 11. Ἡ ταχεῖα κατάψυξις τῆς φράουλας. 12. Ἐνδιαφέρουσαι γεωργικαὶ εἰδήσεις. 13. Νέα βιβλία. Καὶ 14. Ἀνέστης Ἀδαμίδης.

ΔΗΜΟΤΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΤΕΤΑΡΤΗ 26 ΜΑΪΟΥ 1965
ΩΡΑ 9.30 Μ.Μ.

ΡΕΣΙΤΑΛ ΤΡΑΓΟΥΔΙΟΥ

Κας ΣΤΕΛΛΑΣ ΚΟΥΡΤΗ — ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΟΥ
Καθηγητρίας Μουσικῆς νυκτερινοῦ γυμνασίου Πατρῶν
Διπλωματούχου καὶ Ἀριστούχου μονωδίας
τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὠδείου Ἀθηνῶν

εἰς τὸ πιάνο ἡ κ.
ΟΥΡΑΝΙΑ ΣΤΑΘΑΚΟΠΟΥΛΟΥ — ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ

ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΠΑΤΡΩΝ

ΣΗΜ.: Τὰ ἐναπομείναντα εἰσιτήρια θὰ διατίθενται ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ Δημοτικοῦ Θεάτρου, ὅπου καὶ θὰ ἀριθμοῦνται σήμερον 25 καὶ αὔριον 26 τοῦ μηνὸς ἀπὸ ὥρας 10–1 π.μ. καὶ 5–7 μ.μ

ΕΛΛΑΔΙΚΟΝ ΠΛΑΝΟΝ
Σᾶς ὑπόσχεται..
..ΤΑ ΠΑΝΤΑ

GENEVIEVE FOSTER — 1809 · 1865

Τὸν καιρὸ τοῦ ΑΒΡΑΑΜ ΛΙΝΚΟΛΝ

12ον

Ὁ Μωχαμὲτ Ἀλὶ συμπαθοῦσε τὸ νεαρὸ Γάλλο διπλωματία γιατὶ εἶχε νίνει στενὸς φίλος μὲ τὸ γυιό του, τὸ διάδοχο Μωχαμὲτ Σαΐντ, ἀλλά, πονηρὸς καθὼς ἦταν ὁ γέρος, ἤξερε πὼς ἂν ἡ Αἴγυπτος γινόταν ὁ σταθμὸς μιᾶς τόσο μεγάλης καὶ σπουδαίας ἐμπορικῆς λεωφόρου, θὰ προκαλοῦσε ἀνάμεσα στὶς Μεγάλες Δυνάμεις δυνατὸ ἀνταγωνισμὸ γιὰ τὸ ποιὰ ἀπ' ὅλες θὰ κρατοῦσε τὰ κλειδιὰ σ' αὐτὸ τὸ πέρασμα, — δηλαδὴ ποιὰ Δύναμη θὰ κυριαρχοῦσε στὴν Αἴγυπτο, καὶ ἀπὸ ἕνα τέτοιο ἀνταγωνισμό, ὁ πονηρὸς ἀνατολίτης ἤξερε πὼς ἡ χώρα του θὰ ὑπέφερε πολύ. Ἀλλοιῶς, ὁ Μωχαμὲτ Ἀλὶ ἔνοιωθε πὼς ἡ τεχνικὴ πρόοδος καὶ τὰ μεγάλα ἔργα ποὺ ἔξεραν νὰ κάνουν οἱ Εὐρωπαῖοι ἦταν πρᾶμα ὠφέλιμο γιὰ τὴ χώρα του. Αὐτὴ τὴ γνώμη ὅμως δὲν εἶχαν οἱ ἄλλοι ἡγεμόνες τῶν ἀνατολικῶν κρατῶν, ποὺ ὅσο ἦταν μακρύτερα ἀπ' τὴ Δύση τόσο καὶ σὲ πιὸ πρωτόγονη κατάσταση βρίσκονταν.

Μηχανές, ἐργοστάσια, σιδηρόδρομοι κι ἄλλες ἐφευρέσεις εἶχαν μέσα σὲ ἑξήντα χρόνια ἀλλάξει τὸν τρόπο τῆς ζωῆς στὴν Εὐρώπη. Στὴν ἀνατολὴ τίποτα σχεδὸν δὲν εἶχε ἀλλάξει. Ἀφγά—ἀργὰ οἱ καινούργιες ἰδέες κι οἱ ἐφευρέσεις τῆς Δύσης εἰσγωροῦσαν στὶς ἀνατολικὲς χῶρες, καὶ μόνο ὕστερα ἀπὸ πολλοὺς διαταγμοὺς οἱ Ἀσιάτες μονάρχες ἀποφάσιζαν κάτω ἀπ' τὴν πίεση τῶν περιστάσεων νὰ προσαρμόσουν κάπως τὰ παληὰ συστήματα καὶ τὶς προγονικὲς συνήθειες στὶς καινούργιες ἀνάγκες καὶ συνθῆκες τῆς ζωῆς.

Ἡ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία ἦταν ἡ πρώτη ἀσιατικὴ δύναμη ποὺ αἰσθάνοταν τὴν ἐπίδοση τῶν προόδων τῆς Δύσης καὶ τῶν καινούργιων εὐρωπαϊκῶν ἰδεῶν. Ἀπ' τὴ γεωγραφική της θέση ἡ Τουρκία ἦταν στὸ σταυροδρόμι Ἀσίας καὶ Εὐρώπης, κι' ἡ τότε πρωτεύουσά της, ἡ Κωνσταντινούπολη, ἕνωνε τὴ μία ἤπειρο μὲ τὴν ἄλλη.

Σουλτάνο, εἶχε ἡ Τουρκία τὸ 1830 τὸν Μαχμοὺτ Β', ὁ ὁποῖος, σπάνιο πρᾶμα γιὰ Τοῦρκο μονάρχη, ἦταν μισοευρωπαῖος ἀπὸ τὴ Γαλλίδα μητέρα του. Ἔτσι ἐξηγεῖται κι ἡ φιλία του μὲ τὸν Ντισραέλι — ἕνα νεαρὸ Ἄγγλο διανοούμενο καὶ δανδῆ (ποὺ ἔγινε ἀργότερα ἕνας ἀπ' τοὺς πιὸ μεγάλους πρωθυπουργοὺς καὶ πολιτικοὺς τῆς Ἀγγλίας κι ὠφέλησε καὶ δόξασε τὴν Αὐτοκρατορία ὅσο λίγοι). Δικό του ἔργο ἦταν κατὰ ἕνα μεγάλο μέρος τὸ ὅτι ἡ Ἀγγλία γίνηκε τὸν 19ο αἰῶνα ἡ πιὸ μεγάλη παγκόσμια δύναμη.

Ὅπως ὁ Μαχμοὺτ ἦταν Ἀνατολίτης κι Εὐρωπαῖος, ἔτσι κι ὁ Ντισραέλι ἦταν Ἰσραηλίτης (ὅπως φαίνεται κι ἀπ' τ' ὄνομά του) ἀλλὰ καὶ Χριστιανός, γιατὶ εἶχε γεννηθεῖ ἀπὸ γονιοὺς καὶ προγόνους Ἑβραίους, ἀλλ' ἐπειδὴ συναντοῦσε στὸ σχολεῖο δυσκολίες ἐξ αἰτίας τῆς θρησκείας του, ὁ πατέρας του τὸν βάφτισε σὲ μεγάλη ἡλικία Χριστιανό.

Ὁ Γλάδστων ὑπερασπίζεται τὸν πατέρα του στὴ Βουλή. Ἡ Ἀγγλία καταργεῖ τὴ δουλεία στὶς ἀποικίες της. Νέος ἔντονος ἀγώνας γιὰ τὴν κατάργηση τῆς δουλείας καὶ στὴν Ἀμερική

Σὰν γύρισε ἀπ' τὰ ταξίδια του ὁ Ντισραέλι, θέλησε νὰ πολιτευθῆ. Στὴν ἀρχὴ ἀπέτυχε, μ' ὅλο ποὺ προσπάθησε τρεῖς φορὲς νὰ βγῆ βουλευτής. Πιὸ τυχερὸς ὁ σχεδὸν συνομήλικός του Γλάδστων, ἦταν κιόλας τὸ 1833 βουλευτὴς τοῦ Συντηρητικοῦ Κόμματος κι ἔβγαζε τὸν πρῶτο λόγο του στὴ Βουλή, ἐπάνω στὸ πολύκροτο θέμα τῶν σκλάβων, γιὰ νὰ ὑπερασπιστῆ τὸν πατέρα του.

Ὁ γερο - Γλάδστων ἦταν μεγαλοεπιχειρηματίας καὶ ἰδιοκτήτης ἑνὸς ἀπέραντου κτήματος στὶς Ἀντίλλες, μὲ πολλοὺς δούλους. Οἱ μαῦροι εἶχαν τώρα πάλι ἐπαναστατήσει στὴν ἀγγλικὴ αὐτὴ ἀποικία κι ἡ συζήτηση στὴ Βουλὴ τῶν Κοινοτήτων γινόταν γιὰ νὰ ἐξακριβωθῆ ποιὸς ἔφταιγε γι' αὐτό. Ἐπάνω σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα οἱ γνῶμες ἦταν διηρημένες στὴν Ἀγγλία. Τὸ Κόμμα ποὺ πίστευε πὼς ἔπρεπε νὰ καταργηθῆ ἡ δουλεία, μὲ ἀρχηγὸ τὸν Οὐίλμπερφορς, ὑποστήριζε ὅτι οἱ σκλάβοι ἐπαναστάτησαν γιατὶ τοὺς κακομεταχειρίζονταν τ' ἀφεντικά τους.

Ὁ γερο - Γλάδστων κι οἱ ἄλλοι μεγαλοκτηματίες τῶν ἀποικιῶν λέγαν τ' ἀντίθετα, πὼς αἰτία δηλαδὴ τῆς νέας ἀνταρσίας ἦταν τὸ κόμμα τοῦ Οὐίλμπερφορς ποὺ μὲ τὴν προπαγάνδα του ὑποδαύλιζε τὸ πνεῦμα τῆς ἐξέγερσης.

Ὁ γυιὸς τοῦ Γλάδστων δὲν μίλησε ὑπερ τῆς δουλείας, ἀλλ' ὑπερασπίστηκε τὴ διαγωγὴ τοῦ πατέρα του ποὺ εἶχε δημόσια κατηγορηθεῖ σὰν ὑπαίτιος ἀπάνθρωπης μεταχείρισης τῶν δούλων του. Ὅπως καὶ νάχε τὸ ζήτημα, ἡ ἐπανάσταση τῶν σκλάβων στὶς Ἀντίλλες ἔδωσε τὴν ἀφορμὴ νὰ γίνῃ μεγάλη συζήτηση στὴν Ἀγγλικὴ Βουλὴ καὶ στὶς ἐφημερίδες, κι ὕστερ' ἀπὸ λίγο, τὸν Αὔγουστο τοῦ 1833, ψηφίστηκε ὁ νόμος γιὰ τὴν κατάργηση τῆς δουλείας σ' ὅλες τὶς ἀγγλικὲς ἀποικίες. Τὸ Ἀγγλικὸ δημόσιο ἀνέλαβε τότε τὴν ὑποχρέωση νὰ ἀποζημιώση τοὺς ἰδιοκτήτες τῶν δούλων μὲ 100 ἑκατομμύρια δολλάρια, κι ἔτσι αὐτοὶ ἀπελευθέρωσαν τοὺς σκλάβους των.

Τὸν ἴδιο καιρό, καὶ στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες εἶχε ζωηρέψει ἡ κίνηση γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν νέγρων, καὶ τὸ 1831 ἐκδηλώθηκε μὲ ὁρμὴ καὶ πεῖσμα. Ὁ δημοσιογράφος Γκάρισον μὲ τὴν ἐφημερίδα του «Ἀπελευθέρωση», εἶχε ξεσπαθώσει ἐναντίον τῶν δουλεμπόρων καὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς δουλείας, ποὺ ἦταν βαθειὰ ριζωμένος στὶς Νότιες Πολιτεῖες. «Θάναι σίγουρα τρελλὸς ὁ ἄνθρωπος», λέγαν οἱ κτηματίες τοῦ Νότου γιὰ τὸν Γκάρισον, «τί γυρεύει μ' αὐτὰ ποὺ γράφει; Νὰ σηκωθοῦν οἱ μαῦροι νὰ μᾶς σφάξουν;».

Ἀκόμη καὶ πολλοὶ καλοὶ Χριστιανοὶ σὰν τὸν πάστορα Μπῆτσερ ποὺ δὲν θέλαν νὰ ὑπάρχουν σκλάβοι στὸν κόσμο, δὲ συμφωνοῦσαν μὲ τὸν Γκάρισον ποὺ ἤθελε νὰ καταργήση τὴ δουλεία μὲ τρόπο ἐπαναστατικό. Ὁ Μπῆτσερ εἶχε φύγει τώρα ἀπ' τὴ Βοστώνη, κι εἶχε διοριστεῖ στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Σινσινάττι, στὸ Ὀχάιο, ὅπου καὶ πάντρεψε τὴν κόρη του, τὴν Ἀριέττα, μιὰ δασκαλίτσα, μὲ τὸν καθηγητὴ Στόου. Μόλις εἶχαν φτάσει στὸ Σινσινάττι οἱ Μπῆτσερ, ξέσπασαν ταραχὲς γιὰ τὸ ζήτημα τῶν νέγρων. Μερικοὶ φοιτητὲς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ζήτησαν νὰ βγάλουν ἐφημερίδα γιὰ νὰ ὑποστηρίξουν κι αὐτοὶ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν μαύρων. «Ἕνας μᾶς φτάνει», εἶπαν οἱ ἰδιοκτῆτες δούλων καὶ σὰν διάβασαν τὰ πρῶτα φύλλα τῆς ἐφημερίδας γίνηκαν ἔξω φρενῶν.

«Πρέπει νὰ τελειώνουμε μ' αὐτοὺς τοὺς τρελλούς», εἶπαν οἱ μεγαλοκτηματίες τοῦ Κεντάκυ. Μαζεύτηκαν μιὰ μέρα, μπῆκαν στὸ Σινσινάττι, τὰ σπάσαν ὅλα στὸ τυπογραφεῖο καὶ πέταξαν τὸ πιεστήριο στὸ ποτάμι. Τώρα, θέλοντας καὶ μή, ὅλοι οἱ κάτοικοι ἀπὸ ἀνθρώπινη ὑποχρέωση καὶ σὰν πολῖτες ἔπρεπε νὰ πάρουν μέρος στὸν καυγᾶ γιὰ τοὺς νέγρους καὶ νὰ ποῦν τὴ γνώμη τους. (Ἔτσι σημείωνε αὐτὴ τὴ μέρα στὸ ἡμερολόγιό της ἡ δασκάλα Ἀριέττα Μπῆτσερ). Νὰ ποῦν τί θέλαν: τὴ σκλαβιὰ ἢ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν μαύρων;

Ἡ ἀπόφαση ἦταν δύσκολη. Καὶ ἔτσι δύσκολο ἦταν γιὰ τὴν κυβέρνηση τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τὸν ἀμερικανικὸ λαό, νὰ πάρουν ἀπόφαση καὶ νὰ λύσουν αὐτὸ τὸ σπουδαῖο ζήτημα ποὺ ὅσο περνοῦσαν τὰ χρόνια γινόταν καὶ πιὸ ἐπικίνδυνο γιὰ τὴν ἑνότητα τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

ΑΛΕΚ